

FORNFYLLT. Gravfältet Ekornavallen är fyllt av gravar och användes under flera tusen år av traktens invånare.

GRAVFÄLTET EKORNAVALLEN

Gravfältet Ekornavallen är ett av Sveriges vackraste.

Det är också unikt eftersom det användes under nästan 5 000 år.

Det finns många gravfält som har fler gravar än de cirka 30 som finns här på Ekornavallen.

Men det finns inga gravfält som användes så länge – här har man begravt sina döda i nästan 5 000 år.

De äldsta gravarna är de fyra gånggrifterna som byggts med 20 ton tunga stenblock. De här gravarna är från stenåldern och användes som gravar

för upp till 100 personer omkring år 3300 f Kr.

Den mest imponerande av gånggrifterna ligger en bit upp i backen och kallas för Girommen, det betyder "jättarnas ugn" på lokala dialekten.

När man restaurerade Girommen på 1940-talet hittade man bland annat en stenmejsel, keramik och ett av dåtidens mest värdefulla material – bärnsten.

Bara ett stenkast från Girommen ligger en grav från bronsålder, det är ett 20 meter stort röse som består av handbollsstora stenar. Graven är troligen från ca 1200 f Kr.

De kanske mest synliga minnesmärkena på Ekornavallen är de många resta stenarna. De togs troligen

från mycket gamla stenåldersgravar och restes kanske någon gång kring år 400–500.

Det finns i dag 12 bevarade resta stenar men för några hundra år sedan var det fortfarande 19 stycken. Anledningen till att några av stenarna står i rad är att den forntida vägen troligen gick här.

Andra gravar består av stora stenar som rests i en cirkel, domarringar, eller av småstenar som lagts i form av trianglar eller 15 meter stor cirklar (stensättningar).

Ingen vet varifrån namnet Ekornavallen kommer. Många tror att det är den viktiga tingsplatsen "Lincornæ Wallum" som nämns i lagar från 1200-talet, andra menar att namnet

helt enkelt beror på att det förr i tiden fanns mycket ekorrar här.

En annan sak som förbryllat arkeologer är vem som begravdes här. Det finns nämligen inga spår av gamla hus, byar eller jordbruk i närheten.

Gravfältet är härligt att besöka under härliga sommark dagar men under vår och höst är det ofta mycket kallt och blåsigt.

Kanske var det så att man åkte långa vägar för att begrava folk man inte gillade? Som sedan tvingades ligga i sin grav och pinas i blåsten i eviga tider?

Mikael Jägerbrand
mikael@fornguiden.se

FORNGUIDEN.SE Ekornavallen, Västergötland

Så hittar du hit

Ekornavallen ligger öster om Hornborgasjön i Västergötland. Från Varnhem så kör du rakt söderut i 13 km. Från Falköping så kör du först mot Torbjörntorp och sedan vidare norrut.

Fakta

GPS: N 58 16 702
E 13 36 351

Inträde: Gratis.

Öppet: Året runt.

Historik

ca 3300 f Kr

De första gravarna anläggs, gånggrifterna.

ca 1800 f Kr

Det stora röset högst upp på gravfältet anläggs.

ca 500 f Kr – 500 e Kr

De flesta gravarna på Ekornavallen anläggs under järnåldern, bland annat domarringarna och de resta stenarna.

1890

För första gången börjar bönderna plöja upp gravfältet och använder marken till odling.

Den överväxta Girommen på 1930-talet.

1944

Frivilliga från trakten börjar snygga till gravfältet genom att hugga ner träd och resa stenar som fallit.

2012

För första gången undersöks marken under gravfältet med en avancerad detektor. Man upptäcker bland annat gravar och mystiska gropar.

RÖSE. Det stora röset är 27 meter i diameter och är från bronsåldern (ca 1 500 f Kr). Det är en typisk grav från den här tiden då man placerade gravarna så högt som möjligt.

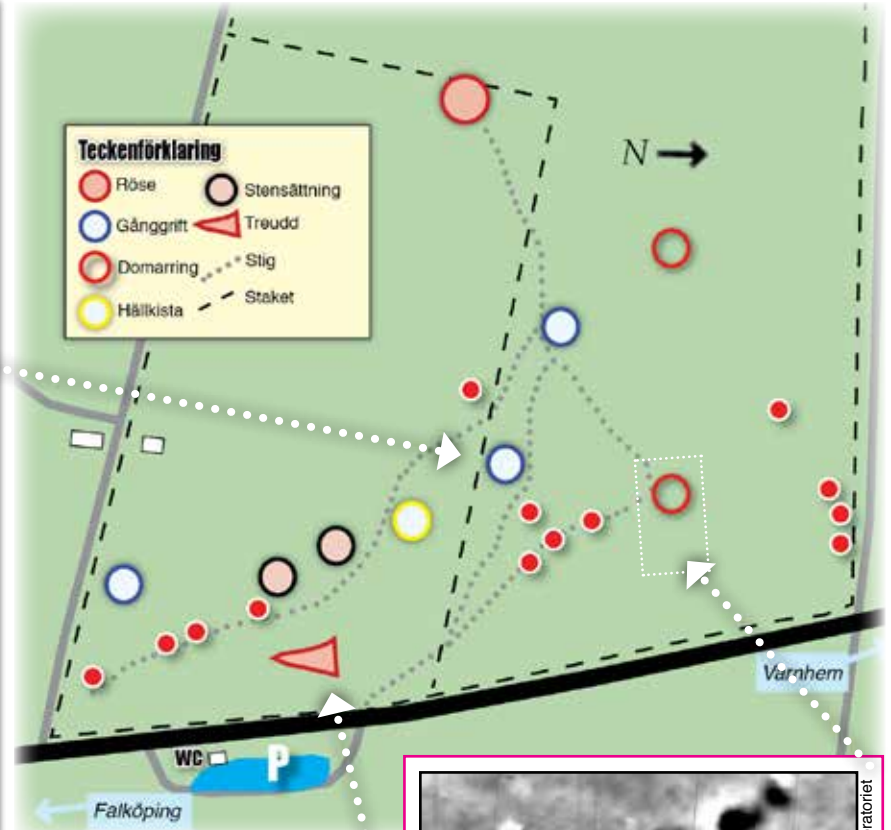
GIROMMEN.

Det här är den mest kända gravn på gravfältet. Den kallades förr i tiden för Gigerugnen ("jätteugnen") och heter i dag Girommen. Det här var troligen en grav för dussintals stenåldersmänningar. Många av girommens stenar restes upp 1944 eftersom de fallit genom åren. Ingångarna har täckts med mindre stenar för att hålla borta fären.

SKÅLGROP.

På den här gånggriften finns ett 20-tal tydliga hållristningar i form av gropar. De här kallas skålgropar eller älvkvarnar gjordes på stenåldern och är så gamla att ingen vet vad de använts till. Flera resta stenar har sådana här ristningar vilket betyder att stenen återanvänts.

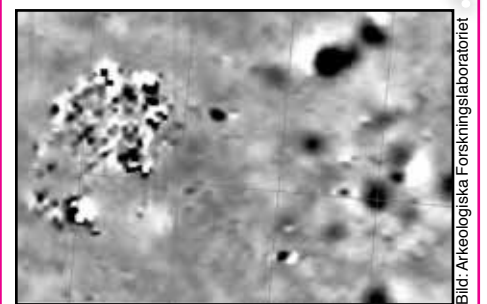
Tre liggande stenar.

Brusewitz teckning från 1860.

TREUDD. Det här är en av de yngsta gravarna på Ekornavallen och är från vikingatiden. Den kan vara svår att se eftersom den bara sticker upp någon decimeter från marken men de tre sidorna är mer än 20 meter långa.

I ena änden av treudden ligger flera stora stenar. Det här är troligen en ca 5 meter hög sten som tidigare var rest på gravn. På teckningen från 1860 här ovanför så kan du se den här stenen allra längst till höger.

MYSTISKA GROPAR.

Hösten 2012 undersöktes delar av gravfältet med en magnetometer, ett instrument som kan "se" vad som finns under marken. Bilden här ovanför visar vad som fanns på området markerat med en vit streckad fyrkant på kartan. Till vänster på bilden syns den domarring som också är synlig ovanför marken. Till höger på bilden finns ett antal svarta fläckar – det är mystiska gropar som i dag är igenfyllda. Det kan vara rester av stolphål, spår av borttagna resta stenar eller rester av brandhårdar.

LÄNKAR

- Falbygdens museum
<http://www.falkoping.se/museet>
- Ekornavallens vänner
<http://www.ekornavallen.se/>

GUIDE

- Ladda ner en gratis resguide om spännande Greby gravfält med sina många resta stenar.

GUIDEBOK: Sveriges 33
bästa vikingasevärdheter

